

Aan het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

datum
Xxx 2022

ons kenmerk
RvB.xx/22/xx/xx

Betreft: uitvoeringstoets wetsvoorstel wijziging kindgebonden budget in verband met
koopkrachtondersteuning

Geachte

Met uw brief van 7 september 2022 (kenmerk: 2022-0000185858) heeft u de SVB verzocht een uitvoeringstoets uit te brengen op het wetsvoorstel waarmee de Inkomensondersteuning AOW (IOAOW) per 2025 wordt afgeschaft en het kindgebonden budget per 2023 deels structureel wordt verhoogd. Het wetsvoorstel is onderdeel van een totaalpakket aan kabinetsmaatregelen om het koopkrachtverlies van gezinnen met kinderen door stijgende (energie)prijzen te compenseren. U verzoekt de SVB uiterlijk 12 september, dus binnen één week, te reageren. Gelet op de zeer korte termijn is de SVB enkel in de gelegenheid geweest om het wetsvoorstel op hoofdlijnen te beoordelen. De SVB acht beide maatregelen van het wetsvoorstel desalniettemin uitvoerbaar. Daarbij tekent de SVB wel aan dat de (tijdelijke) verhoging van het kindgebonden budget risico's en foutgevoeligheid met zich brengt, mede vanwege de samenloop met Europese gezinsbijslagen en de huidige inrichting van de internationale uitvoering van het kindgebonden budget. De SVB benadrukt dan ook het belang en de urgentie van een andere inrichting van het huidige stelsel. Hieronder treft u een nadere onderbouwing aan.

Inkomensondersteuning AOW

Het Kabinetsvoornemen is de Inkomensondersteuning AOW (IOAOW) per 1 januari 2023 te verlagen van €26,38 naar €5 per maand. Met dit wetsvoorstel wordt de IOAOW per 1 januari 2025 volledig afgeschaft.

Deze maatregel hangt samen met de verhoging van wettelijk minimumloon met 8,05% per 1 januari 2023, die wordt toegepast naast de reguliere indexatie met de gemiddelde contractloonontwikkeling. Deze verhoging van het minimumloon wordt bij AMvB geregeld. De verhoging werkt door in alle aan het minimumloon gekoppelde regelingen. Hiermee wordt de koopkracht van minimumloonverdieners, uitkeringsgerechtigden en AOW'ers ondersteund.

Het verlagen van de IOAOW per 1 januari 2023 gevolgd door het afschaffen ervan per 1 januari 2025 in combinatie met verhoging van de uitkeringshoogte AOW is voor de SVB goed uitvoerbaar. De nieuwe bedragen kunnen eenvoudig worden aangepast in het uitkeringssysteem. De daarmee samenhangende werkzaamheden behoren tot het reguliere beheer en onderhoud. Er worden geen andere gevolgen voorzien voor de uitvoering van de AOW.

De verhoging van de AOW betreft een algemene bedragswijziging. Standaard informeert de SVB gerechtigden hierover niet individueel, en is de informatievoorziening beperkt tot svb.nl. Deze lijn wordt ook nu toegepast.

Gevolgen van WML-verhoging voor AIO

De verwachting is dat een verhoging van de AIO-bedragen en het niet of niet voldoende meestijgen van andere inkomens leidt tot een beperkte toename van het aantal AIO-gerechtigden in 2023. Onbekend is hoe groot dit volume effect is.

Kindgebonden budget

De SVB is op grond van Europese regelgeving belast met de vaststelling van samenloop en anticumulatie van Europese gezinsbijslagen van dezelfde aard, waaronder de kinderbijslag en het kindgebonden budget.¹ Burgers kunnen namelijk in meerdere landen recht hebben op gezinsbijslagen. Om te voorkomen dat burgers dubbel worden uitbetaald, stelt de SVB vast of er sprake is van samenloop en anticumuleert waar nodig. Tegelijkertijd wordt voorkomen dat burgers gezinsbijslag mislopen: het gezinsbijslagbedrag wordt aangevuld tot het niveau van het land met de hoogste uitkering. Europese regels zorgen er dus voor dat burgers niet meer, maar ook niet minder ontvangen dan het hoogst mogelijke recht. Het recht op en de hoogte van het kindgebonden budget is voor de SVB en voor zusterorganen in het buitenland dan ook relevant voor de uitvoering van deze taken.²

Daarbij merkt de SVB wel op dat de internationale uitvoering van het kindgebonden budget reeds sinds de invoering van de wet in 2008 complex is gebleken en relatief veel (handmatige) capaciteit vraagt van de SVB, mede als gevolg van herstelacties. De SVB benadrukt daarom het belang en de urgentie van een andere inrichting van het huidige (gezins)toeslagenstelsel, zoals ook in het regeerakkoord is aangestipt. Daarover worden ook goede gesprekken gevoerd met de ketenpartners.

Wetsvoorstel

Met het wetsvoorstel wordt het kindgebonden budget per 1 januari 2023 verhoogd, waardoor gezinnen met kinderen en een laag- of middeninkomen gericht financieel worden ondersteund. Op die manier wil het kabinet bijdragen aan het verlagen van armoede onder met name alleenstaande ouders en grotere gezinnen in deze periode van stijgende (energie)prijzen. Het wetsvoorstel bestaat uit drie (deels structurele) aanpassingen van het kindgebonden budget, bovenop de jaarlijkse inflatiecorrectie:

- 1) Het maximumbedrag vanaf het derde kind en verder wordt structureel verhoogd zodat het op gelijke hoogte komt met het maximumbedrag voor het tweede kind;
- 2) Alle kindbedragen worden tijdelijk verhoogd met € 356,-;
- 3) De alleenstaande ouderkop wordt tijdelijk verhoogd met € 356,-.

De eerste maatregel is structureel. De verhoging van de tweede en derde maatregel is deels structureel en deels tijdelijk. De verhoging wordt namelijk in 2024 tot en met 2028 geleidelijk afgebouwd, maar uiteindelijk resteert nog een (kleine) verhoging van de kindbedragen en alleenstaande ouderkop in 2028.³

¹ Verordening (EG) nr. 883/2004. De Nederlandse gezinsbijslag bestaat uit kinderbijslag, kindgebonden budget en kinderopvangtoeslag.

² De SVB is op twee manieren betrokken bij de internationale uitvoering van het kindgebonden budget: 1) Nederland heeft voorrang in de uitbetaling van de gezinsbijslagen. De buitenlandse lidstaat vult deze uitkering aan, mits de buitenlandse gezinsbijslag hoger is dan de Nederlandse gezinsbijslagen. Op verzoek informeert de SVB zusterorganen over de hoogte van de Nederlandse gezinsbijslagen; 2) Een andere lidstaat heeft voorrang in de uitbetaling van de gezinsbijslagen. Nederland (de SVB) vult de buitenlandse gezinsbijslagen aan met de Nederlandse gezinsbijslagen (waaronder kindgebonden budget), mits deze hoger is dan de buitenlandse gezinsbijslagen.

³ Zie voor de bedragen tabel 2 van het wetsvoorstel.

Uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid en invoeringsdatum

Het wetsvoorstel is (juridisch) uitvoerbaar en handhaafbaar per 1 januari 2023.

Effect op burger, regeldruk, risico's en communicatie

De verhoging van het kindgebonden budget werkt door in de internationale gezinsbijslagen. Voor burgers die nu al gezinsbijslag ontvangen zal de verhoging en afbouw van de bedragen regulier door de SVB worden verwerkt. Voor bijna alle burgers met gezinsbijslagen geldt derhalve dat ze daarvoor niets hoeven doen (met uitzondering van nihil betalingen, zie hierna). Kanttekening is dat de fluctuatie in bedragen invloed heeft op de foutgevoeligheid c.q. risico vormt op (buitenlandse) terugvorderingen, zoals hierna toegelicht.

Keteneffecten door verhoging

Als Nederland met voorrang bevoegd is om de gezinsbijslagen uit te betalen, zal door de verhoging van het Nederlandse kindgebonden budget de buitenlandse (aanvullende) gezinsbijslag waarschijnlijk (achteraf) te hoog zijn geweest en dus worden verlaagd. Om terugvorderingen door het buitenland zo veel mogelijk te voorkomen, is het van belang dat zusterorganen tijdig acteren op de verhoging en dus vooraf worden geïnformeerd. De SVB zal de zusterorganen en Bureaus Belgische en Duitse Zaken daarom voor de inwerkingtreding berichten. Daarbij tekent de SVB wel aan dat het vervolgens aan het zusterorgaan is om tijdig te acteren. De SVB heeft daar verder geen invloed op. Om deze kans te vergroten, verzoeken wij u dringend om ook de Europese lidstaten te informeren over de wetswijziging via de Administratieve Commissie voor de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels.

In situaties waarin het buitenland met voorrang bevoegd is en Nederland een aanvulling betaalt op de gezinsbijslag uit het andere land, heeft de wetswijziging tot gevolg dat aan meer burgers een aanvullende gezinsbijslag wordt betaald. Voor de SVB komen er dus meer gerechtigden bij. Het is vooralsnog niet goed te voorspellen hoeveel nieuwe gerechtigden het betreft, mede vanwege de verhogingen die andere landen ook recent aankondigden.

Regeldruk burgers

Hoewel de verhoging automatisch wordt verwerkt voor de meeste burgers, zal een kleine groep potentieel gerechtigden echter zelf (opnieuw) gezinsbijslagen moeten aanvragen. Het betreft burgers met nihil betalingen waarbij het gezinsbijslagrecht is beëindigd. Tot voor kort⁴ werd het recht op gezinsbijslag om praktische redenen namelijk beëindigd indien dit recht een jaar lang niet tot uitbetaling kwam (nihil betaling) wegens een hoger buitenlands recht. Door de verhoging zou het kunnen dat zij per 2023 wel aanspraak kunnen maken op een uitbetaling. Omdat deze burgers echter niet meer in de gegevensuitwisseling met Toeslagen zitten, worden zij niet automatisch betrokken in de verhoging en moeten zij zelf gezinsbijslag aanvragen. De SVB heeft in haar gegevensbestand 344 huishoudens gevonden die mogelijk in 2023 weer recht hebben op uitbetaling van gezinsbijslag. Deze groep burgers zal door de SVB worden aangeschreven en gewezen op de mogelijkheid om Nederlandse gezinsbijslag aan te vragen.

Afbouwregeling

Ten slotte geeft ook de afbouwregeling weer keteneffecten voor burgers, met bijbehorende foutgevoeligheid. In situaties waarin Nederland met voorrang na 2024 weer een lager bedrag aan gezinsuitkeringen betaalt, zal het land dat aanvult stapsgewijs de aanvulling verhogen. In situaties waarin Nederland een aanvulling betaalt, zal de groep gerechtigden geleidelijk kleiner worden doordat er geen

⁴ Sinds mei 2022 wordt het recht niet meer beëindigd bij nihil betalingen en worden wijzigingen automatisch verwerkt.

aanvulling tot uitbetaling (meer) komt. De SVB verwerkt de verlagingen automatisch om het proces zo soepel mogelijk te laten verlopen voor burgers.

Gevolgen capaciteit en ICT

De wetswijziging vergt (tijdelijk) extra capaciteit doordat de SVB meer gerechtigden krijgt en de bedragen tot en met 2028 fluctueren. Bovendien is deze groep internationale burgers in het verleden voor de uitvoering complex en tijdrovend gebleken, mede door de veelal handmatige verwerking. De extra werkzaamheden als gevolg van de wijziging in omvang van nieuwe gerechtigden, zijn dan ook lastig in te schatten en onzeker. Vooralsnog wordt ingeschat dat de verhoging tijdelijk extra werklast vraagt met doorwerking in de incidentele kosten.

De wijziging heeft geen consequenties voor de bestaande werkprocessen of gegevensuitwisseling.

Eenmalige en structurele effecten op de uitvoeringskosten

Naar verwachting zijn de eenmalige kosten van deze wetswijziging beperkt tot € 300.000.

Afsluiting

Voor vragen over de uitvoeringstoets kunt u contact opnemen met [redacted] voor de IOAOW, respectievelijk [redacted] voor het kindgebonden budget.

Ik vertrouw erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

Met vriendelijke groet,
Sociale Verzekeringsbank

[redacted]
Lid Raad van Bestuur